

ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΗ

ΜΠΡΟΣ ΣΤΗΝ ΟΨΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Μπροστά στην όψη της αυστηρής Ζωής στεκόντουσαν δυο άνθρωποι, που ήταν κι' οι δυο τους δυσχερούμενοι μαζί της. Στο ερώτημά της: «Τι περιμένετε από μένα;» αποκρίθηκε ο ξννας με αποκατωμένη φωνή: «Μέ ἀγανακτεί ή όμότητα τών αντιφάσεων σου» τή πνεύμα μου ζητά τού κάκου νά βρεί τή νόημα τής ζωής, και ή ψυχή μου είναι γεμάτη σκοτεινές αμφιβολίες. Ή συνείδησή μου μου λείει στο βάθος τής ψυχής μου πώς ο άνθρωπος είναι τή καλύτερο απ' όλα τής γής τή πλάσματα...»

«Τι ζητάς από μένα;» ρώτησε ή Ζωή με απάθεια.

«Εὐτυχία... Για τήν εὐτυχία μου πρέπει νά συμβιβάσεις δυο πράματα που πολεμούν τήνα με τήλλο μέσ στην ψυχή μου: τή δική μου τή «θέλω» με τή δική σου τή «πρέπει».

«Επιθύμησε, κεινο που γιά μένα πρέπει,» αποκρίθηκε αὐστηρά ή Ζωή.

«Δέ θέλω νά θυσιαστῶ γιά σένα!» φώναξε ο άνθρωπος. «Εγώ θέλω νάμαι ο κυρίαρχος τής ζωής κι' είμαι υποχρεωμένος νά βασανίζομαι κάτω απ' τή φριχτή βάρος τών νόμων τής. Για ποιό σκοπό;»

«Μίλα δά πιό απλά!» είπε ο δεύτερος άνθρωπος που στεκότανε πιό κοντά στην ζωή. «Όμως ο πρώτος προχώρησε, δίχως νά δώση προσοχή στα λόγια τού συντρόφου του:

«Θέλω λευτεριά, θέλω ή ζωή μου νά βρίσκεται σ' άρμονία με τίς επιθυμίες μου, και δέ θέλω νάμαι από αίσθημα καθήκοντος πρὸς τόν πλησίον μου, ούτε αδερφός ούτε δούλος» θά είμαι έκείνο που εγώ θέλω, σκλάβος ή αδερφός» δέ θέλω νάμαι μιὰ πέτρα τής Κοινωνίας, που νά τήνε βάζει όπου κι' όπως αὐτή θέλει, γιά νά χτίζει φυλακές γιά τήν καλοπέρασή της. Είμαι ένας άνθρωπος, είμαι πνεύμα, είμαι ο νους τής ζωής, πρέπει και θέλω νά είμαι καλύτερος.»

«Στάσου!» είπε ή Ζωή μ' ένα σκληρό χαμόγελο, «Πολλά λές, κι' όλα όσα θέλεις ακόμα νά μου πεις, τή ξέρω. Θέλεις νάσαι καλύτερος! Λοιπόν; Γίνε! Πάλεψε μαζί μου, πολέμησέ με και γίνε κύριός μου, και τότε ναι νά θά γίνω υποταχτική σου. Ξέρεις πώς είμαι αδιάφορη και δίχως νάθη και πώς πάντοτε παροδόθηκα πρόθυμα στή νικητή μου. Πρέπει όμως πρώτα νά με νικήσει κανείς! Έχεις τή δύναμη νά παλέψεις γιά τή λευτεριά σου μαζί μου; ναι; Είσαι αρκετά δυνατός γιά ένα τέτοιο άγώνα, κι' έχεις πεπονημένη στήν έαυτό σου;»

Και ο άνθρωπος είπε αποκατωδισμένος:

«Μ' έχεις σέψει σ' άγώνα με τόν ίδιο τόν έαυτό μου. Μαή ανήνισες τή λογική μου σά μαγαίοι. και τή κάρωσα στην ιληγή μου και τήν έσώαξα!»

«Μίλα τας λοιπόν πιό τραγικά, μήν κλαίγειςαι όλο έτσι» είπε ο άλλος.

Και ο πρώτος εξακολούθησε. «Θέλω νά λευτερωθώ απ' τή γυνή σου. Ή, άποσέ με λοιπόν, νά χωρῶ τήν εὐτυχία!»

Ή Ζωή έσπασίλησε μ' ένα πανερό γαυρόνελο στή στήνα:

«Πες μου: Άταν μιλάς, απαντείς ή παρακαλείς;»

«Παρακαλώ» αποκρίθηκε ο άνθρωπος σάν ήνώ.

«Είσαι σάν ένας συνηθισμένος ζητιάνος» όμως, φί-

λε μου, πρέπει νά σου τή πῶ: ή Ζωή δέ δίνει έλεημοσύνες. Και ξέρεις και κάτι άλλο; Έκείνος που είναι καλύτερος δέν παρακαλεί,—παίρνει μόνος του τή δωρά μου... Όμως έσύ, έσύ δέν είσαι τίποτα περισσότερο παρ' ένας σκλάβος τών επιθυμιών σου. Λεύτερος είναι κείνος που έχει τή δύναμη νά παραιτηθεί απ' όλες του τίς επιθυμίες γιά νά πραγματοποιήσει μιὰ επιθυμία. Κατάλαβες; Φεύγα από μένα!»

Τή κατάλαβε. Σάν τή σκυλί κουλουριάστηκε στή πόδια τής σκληρόκαρδης Ζωής κι' άρχισε νά μαζεύει τ' απομεινάρια και τή ψίχουλα απ' τής Ζωής τή τραπέζι.

Τότε τή αδιάφορα μάτια τής σκληρής Ζωής στράφηκαν πρὸς τή δεύτερον άνθρωπο—ήταν ένα χοντροκομμένο, καλοκάγαθο πρόσωπο:

«Και σὺ τί έχεις νά με παρακαλέσεις;»

«Δέν παρακαλώ, μόν' απαιτώ.»

«Τι πράμα;»

«Πού είναι ή δικαιοσύνη; Δώσε μου τήν! Όλα τ' άλλα τή παίρνω άργότερα, πρώτα απ' όλα όμως πρέπει νάχω τή δικαιοσύνη. Επερμένενα πολλήν καιρό, με έπομονή περιμένα, πέρασα μιὰ ζωή όλο έγργασία, χωρίς άνάπαυση, χωρίς φῶς! Επερμένενα... Μά τώρα φτάνει πιά!

Πού είναι ή δικαιοσύνη;»

Και ή Ζωή τού αποκρίθηκε με απάθεια: «Πάρε τήν!»

Μεταφο- Κ. ΚΑΡΘ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Φλ. Ροδ.—Τή τραγούδι σου τή χαχαχίτσης ο ίδιος σ' αὐτά. Ή «Μπαλάδα» κοστίζει 2 1/2 δρ.—κ. Μπάτσος (Πάτρα).—«Δες τούς δασκάλους νά γανγίζουν όσο νά βασανθῶν. Ής τόσο από τή σάντρά σου δημοσιεύουμε τούς άκολουθούς στίχους, που μᾶς άρέσανε πολύ:

Γυναίκα ξύπνα, με κνηγάνε
οί γλωσσαμύντορες και θά με φῶνε,
Δις τή Μιστριώτῃ π' άγκομαχάει,
ο Τιμολέος κόσμο χαλάει,
Νά κι' ένα βάσο που άνεμίζει,
'Ανάπλι, λεί, πώς μου μυρίζει,
Γυναίκα ξύπνα, δις τή κουφάρια
ήταν και μένουνε πάντοτε άδεια...
Απ' τού Μοιφέτα τώρα περῶνε,
δὲ πόσοι. Θέ μου, τή ακολουθάνε!
Γυναίκα, γλῶτω με, φεύγει ή ψυχή,
άπάνω μ' εῶγεται ο Κάπα-Φί.

κ. Κλ. Τσ. (Αιτωλικό). Τή τραγούδια παραλίανε: λίστεψέ μας. Συναστειλ' τα. αν θέλεις, και σὺ λέμε τή γνώμη μας.—

κ. Ανδρ. Τσιρ. Μᾶς άρεσε ή σύγκριση τής άγάπης σου με τή φεγγάρι:

Μιά χάρι είχατε κ' οί δυο
λαμπή σάν τήν αὐγή:
Έλαμπε αὐτό στήν οὐρανό,
κ' έόν κάτω στή γή.

κ. Πετρ. Γιαν.—Ο κ. Άριστες Καμπάνης πολύ όρθά τή είπε γιά τόν κ. Κ Χατζόπουλο. Αὐτή ναι ή γνώμη μας. Αν ο Κ Χατζ. διαφωνῶσε, οί στίχες τού «Βαίκ. Ιαχ» εἰλί-ζουμε νάσαι άνοιχτές γι' αὐτόν.—κ. ΝεΟ. «Υστερ' από τήν τοι-πλή σου άρρηση, αν και τή υποπτευόμαστε ποιός ή ποιὰ είσαι, σὺ δηλώνουμε τηλεγραφικῶς τούτο: Θά δημοσιευτῶν όλα όσα μᾶς εἰσείλεις και τή. Τόν καιρό τών ήμερῶν μου», αν μᾶς σταλείς πρώτα ένα ψευδώνυμο.—κ. Γ. Τεφρ. Μή βιάζεσαι. Δέν είναι καιρός ακόμα.—κ. Ν Γ. Μετ. Σ' ευχαριστοῦμε. Όλα σιγά σιγά θά δημοσιευθῶν.—κ. Μ. Καρ. Θά δημοσιευτῶ στή έρχόμενο φύλλο Βίσκοιναί στή γραφεία μας (Σοφοκλέους 3).—κ. Κ. Στεφρ. Τή γνώμη μας στή έρχόμενο φύλλο. Νά συνη-θίσεις νά υπομένεις.—κ. Μ. Μ. όχι και τόσο καλά.—κ. Αθ. Α. Κ. Θαν τή διαβάσουμε κι αν είναι καλό, όπως δέλγναι ή άρχή του, θά τυπωθεί.—κ. Δαύρα. (Σύρα). Ευχαριστοῦμε γιά τή γερά-μα σας. Στείλ' τε μας τίποτε γιά τή δασκάλικα χάλια.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

~~~~~  
== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==  
~~~~~

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έσωτερικού: Έτησία Δρ. 10.— Έξάμηνος Δρ. 6.—

Έξωτερικού: Φρ. 15.— Φρ. 8.—

Έκαστον φύλλον λεπτά 25

Άγγελλαι και διαφημίσεις δραχ. 2 ο στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ της μεγάλης ημέρας, της εργατικής Πρωτομαγιάς, γράφουμε. Δεν ξέρουμε, και δεν μπορούμε να ξέρουμε, ποιο δρόμο θα πάρει αύριο και πώς θα ξετυλιχτεί ή μεγάλη γιορτή και στην Ευρώπη κ' εδώ. Ίδεολόγοι σοσιαλιστές και μείς, πιστεύοντας ακράδαντα στο σοσιαλισμό, όχι μόνο ως κοινωνικό ξεσκάδωμα, αλλά και ως ανώτερη ήθιοπλαστική και μορφωτική ιδεολογία—ιδεολόγοι που άνοιξαμε προ δεκαετίας τις στήλες του «Νουμά» διάπλατες στην ακαδημαϊκή συζήτηση για το μεγάλο το ζήτημα—έχουμε υποχρέωση να σταθούμε πλάι στους εργάτες σήμερα, να γιορτάσουμε μαζί τους και να τους συστήσουμε κάτι σά φίλοι. σάν ομοϊδεάτες, σάν αδερφοί. Ήπειδι οι καιροί, και παντού και ξεχωριστά στην πατρίδα μας σήμερα, είναι πονηροί και χαλεποί, να μὴν ἐπιτρέψουν καμιά πολιτική ανάμειξη αύριο στη γιορτή τους. Να την κρατήσουν άγνή, λευκή, καθαρώς εργατική. Να γιορτάσουν ως εργάτες, να διαμαρτυρηθούν ως εργάτες, να απαιτήσουν ως εργάτες. Και κάθε απέπειρα κομματικής εκμετάλλεψης για τοῦτο ή για κείνο το πολιτικό κόμμα και κάθε απόπειρα κομματικής ζητωκραυγής, νάν τὰ πνίξουν με μια τρανή κραυγή θριάμβου και άπειλής, που να βγαίνει από μυριάδες άγνά εργατικά στήθεια:

Ζήτω ή Έργατειά!

ΦΑΙΝΕΤΑΙ θά ξανάρχουμε και δεύτερες Βολιώτικες ντροπές, σάν τὰ περίφημα αθεϊστικά. Κάπιο άστικό σοματείο του Βόλου που λέγεται «Πανεπαγγελματική Ένωσις» μά που καλύτερα θάν του ταίριαζε ο τίτλος «Μιστριώτης», διαμαρτυρήθηκε για το διδα-

χτικό βιβλίο της τρίτης τάξης του Δημοτικού σχολείου και φοβερίζει πώς θά καταδιώξει άπηνώς τους δημοδιδασκάλους που επιδιώκουν την διαστρέβλωση της γλώσσης» κτλ. Αυτοί οι πανεπαγγελματικοί κύριοι, μάς βεβαιώνει κάπιο τηλεγράφημα προς το «Έμπρός», πώς «υπερέβαιναν τους εκατόν». Ήπειδι όμως ο Βόλος κατοικείται από αρκετές χιλιάδες, ελπίζουμε πώς θά βρεθούν άλλοι εκατό ή και περισσότεροι πατέρες μυαλωμένοι να πάρουνε με τὰ σκουπόξυλα αυτους τους εκατό βρονκόλακες του Μιστριώτη που βγήκαν από τους άραχνιασμένους τάφους τους, σέρνοντας μαζί τους όλη την ψυχική και πνευματική μούγλα που είδαμε και πάθαμε να την διώξουμε από των παιδιών μας την ψυχή.

ΚΑΠΙΟΣ Ξεπνός ανταποκριτής στο Παρίσι του διώδου του Κονέλλιν κ. Καθαράκη, τολμά στον «Ελεύτερο Τύπο» της περασμένης Κυριακής να μιλήσει άσεβέστατα για τον Ψυχάρη, ξαναμασώντας τους αιώνιους Χατζηδακισμούς. «Ο Ψυχάρης, δεν καταδέχεται να μιλεί πιά ελληνικά. Οι ρωμοί στο Παρίσι άποφεύγουνε να συζητούνε μαζί του για το γλωσσικό του κατασκευάσμα. Οι μαλλιαροί το κάθαρμα το λένε «κατάρματο».

Καλά θά κάνει ο «Ελεύτερος Τύπος» να διορθώσει το δικό του καθαρευουσάνικο κατασκευάσμα και να μη μολεύει τόννομα του Ψυχάρη στίς στήλες του.

ΤΟ πρώτο φύλλο της «Ελληνικής Άνεξαρτησίας» που βγήκε τη περασμένη Κυριακή μάς έκαμε πολύ καλή εντύπωση. Είναι μια σοβαρή πολιτική κοινωνική επιθεώρηση που τη βγάξει ο κύριος Δ. Σφήκας κ' έχουμε πεποίθηση πώς με τον καιρό θά ξετυλιχτεί και σε καθημερινή έμφανερίδα άρχων και περιούτων. Ο κύριος Σφήκας τουλάχιστον αυτό όνειρεύεται και πόν ξέρουμε γ' άνθρωπο ικανό να δίνει σίγουρα στά όνειρά του.

ΓΑΛΛΟΙ καθηγητές διωριστήκανε στο Βαρβάκειο να διδάξουνε Ιστορία, Ιχνογραφία κ' άλλα μαθήματα. Αφήνοντας κατά μέρος το ζήτημα πώς θά διδάξουνε τὰ μαθήματα αυτά άνθρωποι που δεν ξέρουνε τη γλώσσα μας, βρίσκουμε πώς το πράμα αυτό δεν είναι διόλου τιμητικό ούτε για το υπουργείο της παιδείας ούτε για τον εκπαιδευτικό κλάδο μας. Την επο-
ά αποτολμούμε ριζικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, νάφχεται το κράτος να όμολογή πώς δεν έχει ανθρώπους ικανούς να διδάξουνε στα παιδιά Ιστορία, είναι άπελπιστικό. Κ' επιτέλους μια κα ίγίνεται ή καλή άρχή γιατί δέ φέρνουμε καθηγητές Γάλλους ή Άγγλους να διδάξουνε καλύτερα την Ιστορία στο Πανεπιστήμιο, τώρα μάλιστα που ο κ. Σωτηριάδης βρίσκεται στο έξωτερικό άτασχολούμενος με τὰ έθνικά ζητήματα;

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

„ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΙΡΑ“

(Ο ΝΕΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ)

Β'.

Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ νεοφανερωτοῦ τόμου, τὸ καίνε μὲ παραγμένη διάθεση πάνου σὲ λογὶς θέματα οἱ «Κακὲς φωτιές». Παντοῦ τὸνειρο καὶ τὸ πάθος ζευγαρωμένα ὁδηγοῦνε τὸν ποιητὴ στοὺς ἰδιαίτερους κόσμους του, καὶ τοῦ δείχνουνε μὲ τὸ δικό τους ἀνάβλεμμα τὴ ζωὴ. Ἐδῶ, σὺν γὰρ ὁ στίχος γυρεύει τὸ λεύτερο πλατὺ γόρεμα, μὰ πάντα μαστορεμένο μὲ δεξιότην ἀλάφειν, εἴσι πὺν ἀνάμεσα σὶς δίπλες του νὰ μὴν ξεγεύῃ τὸ μεσιτωμένο καλὸδετο σπαρταριστὸ κορμί.

Μὲ «Τόραγο πὺν παῖς» ἡ κόρη» περνοῦνε μπροστά μας ὥρες βουδὲς καὶ μουνιές, ὅσο πὺν ξάφνου μ' ἓνα γύρισμα ξεπνοῦνε καὶ ζωντανεῖουν ἡχοὶ σὰ δαρμοὶ καὶ χαϊδέματα ἔργιας καὶ τρυφερόδας. Μὲ τὰ «Σορέτι» ἀπὸ τοὺς Πεντασύλλαβους» ἀνιχνεῖ βαθιά μας γοργὸ κελάρημα κροῦσταλλοῦ νεροῦ, πὺν κατεβαίνει ὁρηκτικά. Μαγεύει τὸ μουσικὸ κέντημα τῆς φράσης δεμένης σφιχτὰ μὲ τὴ συγκεντρωμένη ποιητικὴ ἐννοια. Τὸ «Πιστὸ καὶ τὸ ποιήρι» μὲ τοὺς διὸ του σκοπούς, σὰν ὅπως δνὸ σὶδ ἴδιο αἶσθημα, μὲ τὴ γοριτωμένη παραστατικὴ πρωτοτυπία του, σὴννει ἀληθινὰ κάθε δῖρα κακῆς φωτιᾶς μέσα μας, κ' ἐξαῖλῳνε τὸν ἀνθρώπινον καημὸ μας. Τὸ πιστὸ γίνεται νερὸ ἀθάνατο καὶ τὸ ποιήρι παίρνει ψυχὴ καὶ ζῇ δόλοδολο μπροστά μας.

Κάθε του κύκλος καὶ γοαμὴ καὶ κάθε του χαμπύλη λαγγόνια εἶναι καὶ πρόσωπα καὶ στήθια εἶναι καὶ χεῖλη.

Τὸ «Σπίτι πὺν γεννήθηκῶν, τραγοῦδι, σὰν ὁλάκερος ζωγραφικὸς πίνακας, πὺν μὲ τὸ φῶς του ἔδῳ καὶ τοὺς ἴσκιους του παρέκει, ζωντανεῖει ἀθῶες παλιὲς μέρες καὶ σθημένες πρωταίμακες λίπες καὶ χαρές. Μὲ τὴν «Εὐρυδίκη» πλασμένη σὲ τρεῖς ἰδιαίτερους ἀτόμους σκοπούς, ἡ συνθετικὴ δύναμις τοῦ ποιητῆ τῶν «Βωιδῶν», δοκιμάζεται πλέρια καὶ λογαριάζει ἄλλη μιὰ νίκη. Τὸ ιστορικοῦ τοῦτο ποίημα, σὶδν πρόπο τον σκοπὸ, ἀνεβαίνει ἀπὸ ἓνα δύσκολο μονοπάτι μὲ τόση ἀνάλαφρη περπατησιὰ, πὺν ἡ ἀέρινη δωρή τῆς τραβὰ καὶ ταράζει καὶ θαυμάωνει. Χρώματα τορισμένα, φράση πλοῖσιτα, γνώσιματα, γηγεμένα, δύναμις διατέπωσης, ἔστικὴ χάρις χαλαγγοῖζοννε τὸ ποίημα τοῦτο τῆς ἐσώφυλλης ἀσθητικῆς φωτιᾶς. Στὸ βωιδὸ τῆς ἀγάλης, ἴδιωμα, τὸ ἀκριβὸ, τὸ λατρεμένο, γοαρή τοῦ πόθου, ἀποθεώνεται.

Καὶ τὸ σκαλλῶ καὶ σοῦ τὸ γράφω
παντοῦ μὲ σῖδεο πνικωμένο
πάντα σὶδ σῖφλογο τοῦ ἐρωτά σου
καὶ μ' ἀνασταίνει καὶ τανασταίνει
τόνομα, τῶνομα, τῶνομά σου!
Τῶνομα, τῶνομα τῶνομά σου
τὸ γοιῶ, σάλπισμα ποιοῖν
στοατιώτης εἶμαι καὶ μὲ ξυπνᾷ
γὰρ περπατήματα μακοννά.

Μὰ ὁ ποιητὴς, νέος Ὀρφεὺς, δὲν ξαναγυρνᾷ ἐξ-

μες ἀπὸ τὰ τάραρα τοῦ ἀνθρώπινου πόνου. Φέρνει μιὰν ἄλλη Εὐρυδίκη, τὴν ψυχὴ τοῦ τραγοῦδιού του, γυρομένη σὶδν παντοδύναμη λύρα, τὴν ὑποτάχτρα τῶν ὅλων. Φωνὴ τῆς λύρας αὐτῆς, σὲ τραγικὴ σιγὴ τῆς νέας Ἑλλάδας ὁ διαλογικὸς «Λόγος καὶ ἀντίλογος» τῆς Μούσας καὶ τοῦ Ποιητῆ.

Ἡ πράξη τοῦ σοφοῦ, εἶν' ἡ σκέπη,
καὶ τὸ τραγοῦδι εἶναι τὸ κάστρο τοῦ ποιητῆ.

Στὸ κάστρο αὐτὸ πρέπει ν' ἀνεμίση ἡ σημαία τῆς ἀκατάλυτης πίστεως καὶ τῆς τριοσελεύτερης γνώμης, καὶ ἀπὸ κεῖ θάκουσῃ τὴν τελευταίαν ὥρα τὸ μεγάλο σάλπισμα, τὸ «προσκλητήρι τῶν καιρῶν». Κ' ἡ σκέπη τῶρα τοῦ τεχνίτη τῶν «Παράκαιρων», γυρεύει νὰ καταστρώσῃ τὸ πρόβλημα καὶ νὰ χαλαγγοῖσῃ ποιητικὰ τὸ ὅλο πὺν ἔχει νὰ παῖξῃ ὁ διανοσούμενος σὶς μεγάλες, γοθερὲς καὶ κοίσιμες ἐσχές τῆς πατριδας. Κ' ἐνῷ κάποιον ἀπὸ τὰδὸ νῶημα τοῦ ποιητῆ, περνᾷ ἡ ἀγάπη καὶ λατρεῖα τῆς πατριδογικῆς δόξας, ὁ Παλαμᾶς, ψυχὴ ἀνυπόταχτη σὶδ βᾶθος τῆς, δὲν υἱορεῖ νὰ μὴν ζωορῶσῃ ἀληθεῖς αἰώνιες καὶ μὲ εἰρήνες σπαρταριστὰς νὰ τὶς παραστήσῃ.

Πῶς τῶν πατρίδων κοίμονται στήθερά τῶν κνβερονητῶν
τὰ αἵματόσ' ἀχτὰ κορμιάτα!

Καὶ σὰ νὰ θέλῃ ἀκόμα νὰ δείξῃ καὶ νὰ γοαρή τὸ δρόμο πὺν νομίζει ἄξιο γὰρ τὸ ἀνηλὸ λειτοῦργημα τῆς τέχνης, μᾶς δίνει τὸ κατοπινὸ τραγοῦδι, πὺν τὸ ἐπιγοράει «Ποιητικὴ» ἐμψυχωμένο ἀπὸ μιὰ γνώση ἀνώτερη. Σὲ γοργὸ ρυθμὸ, μὲ σιρογὴ δριάσιση, γερομένη σὲ μᾶς ἀπὸ τὴν Ἑταγησιώτικη παράδοση, ξεπνίγει σὰ συμβουλὴ καὶ παρόδειγμα καὶ πρόγραμμα ποιητικῆς τέχνης ὁλάκερης, γενναῖες ἰδέες πὺν μ' ὅλο τους τὸ ἔπλωμα καὶ τὸ λένισμα πρὸς ὅλες τὶς μεριές, καὶ τὶς πὺν ἀντιφατικές, στέκουνε πάντα ἄξιες προσοχῆς γὰρ τὴν καθάρια τους εἰλικρίνεια πὺν τὶς ἀναβρῶζει. Τὸ σοφὸ του μίλημα, γυρομένο τῶρα σὶδν Λόγον τὸν τεχνίτη. Μὲ τὸ τραγοῦδι, τοῦ λέει, ἀνάτειλε, βασίλευσε, ἔζησε καὶ σθῆσε. Ὁ δρόμος σου ρυθμὸς, ὁ λογιμὸς σου μέρα. Ἀνήσυχος νὰ εἶσαι σὶδν γαλήνῃ, ἦσυχος σὶδν μπόρα. Ἡ μάννα σου κ' ἡ μοῦσά, νὰ εἶν' ὁ ἀνθρώπος πὺν ζῇ. Τὰ μεσά σου χοῦρια δοσμένα νὰ εἶναι σὶδν πάλεμα. Νὰ γερῶς μὰ νὰ τραγοῦδᾷς πάντα σὰ νῖος.

Μὲ τὸ τραγοῦδι ἀθάνατο
καὶ ἄς δειγνεσαι καὶ ἄς εἶσαι
μὲ τὸ τραγοῦδι ποῖθαλε
καὶ γόρτασε καὶ ἔζησε.
Καὶ πέθανε. Τὰ χῶματα
θὰ σὲ γοιῶν, καὶ ἀκόμα
σὶδν παγωμένο στόμα
ὁ ἦμος θὰ καίῃ ζωὴ.

Κλείνουν οἱ «Κακὲς φωτιές» μ' ἓνα τραγοῦδι γοαροδικό, «Ἡ παιδοῦλα σὶδν τάφο τοῦ Μπότσαρη», ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ μαρμάρινο καλλιτέχνημα τοῦ Γάλλου γλύπτη David d' Angers πὺν πρωτοστίθθηκε σὶδν ἡρωικὸ περιδῶλι τοῦ Μεσολογγιοῦ, πάνου σὶδν τάφο τοῦ Μπότσαρη, κ' ὕστερα σὶδν ἔξωση τοῦ Ὀδωνα, κολοδῶθηκε ἀπὸ μῖσος πρὸς τοὺς ἔξονος καὶ μετεφέρθηκε σὶδν Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο τῆς Ἀ-

θήρας, δπου καὶ κοίτεται· Τὸ ἄγαλμα παρασταίνει: μιὰν ὁλόγυμνῃ λυγερῇ παρθένῃ, γεμμένη ἀνάλαφρα πᾶνον στήν πλάκα τοῦ τάφου, σὰ νὰ στοχαῖζεται, ἐνῶ ἀγοχαράζει μὲ τὸ χέρι της ἐκεῖ τὴ λέξη: Δόξα. Ἡ συγκίνησις ποὺ αἰσιτάνθηκε ὁ ποιητὴς ἀναδυομένου τῇ δραματικῇ περιπέτειᾳ τῆς μαρμαρένιας παιδούλας, χύθηκε στὸ ποίημα τοῦτο ὁλόκερῃ καὶ ἀτόφῃ, πλουμισμένη ἀπὸ τάχατιμμένα του ὑπονοούμενα τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τῆς Ἑλλάδας, καὶ τῆς ἰδιαίτης τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ αἰσθηματικότητος. Μὲ μορφὴ ἁρμονικὴ, περασμένη ἀπὸ τὸ σονέτο ἴσα μὲ τὸ δεκαπεντασύλλαβο καὶ τὸ λεύτερο σίχιο, μᾶς δίνει τὸ ξαφνιασμένο μοναχομύλημα. τοῦ κάθε στοιχείου τῆς πλάσῃς, τοῦ ξένου τεχνίτη, τοῦ Ἥρωα τοῦ Ἰδιου, τοῦ Τάφου ἀκόμα, τὴ στιγμή ποὺ τὸ ἄγαλμα πρωτοπαίρνει τὴ θέσιν που στὸ χλωρὸ κοιμητήρι. Κ' ἡ στερεὴ περιγραφὴ καὶ τὸ κατάντημά του, γίνονται ἀφορμὴ γιὰ τὸ τελευταῖο ξετύλιγμα τοῦ τραγουδιοῦ, λιρικὸ σκῆψιμο στὴν καρδιά καὶ στὴ σκέψιν, ποὺ ἐγείνεται σὲ φλογερὸ σύμβολο, τὴν παιδούλα Ἑλλάδα—Ἰδέα. Ὁ Παλαμᾶς ἐδῶ ἀντιπροσωπεύεται πλέστις. Φορετωμένος ποιητικὸ ἔλικὸ ἀέραντο, πλουσιοφάνταστο καὶ δραματικόν, δὲ διαλέγει, δὲν ξεκαθαρίζει. Τὸ συνδολᾷ ὁλόκερο, τόσο κάποιον φροτισμένο, ὅσο ἄλλοι ἀνυπόκριστο, καὶ ὅπως γιὰ; εἶναι ὀρηκτικόν, γνήσιον καὶ ἄδολον, μᾶς τοσθᾷ, μᾶς ἐπιβάλλεται, μᾶς γίνεται ἀνάγκη. Ἡ ἀνάγκη ποὺ ὅλους μᾶς σέρνει γύρω σὶδὸν ποιητῇ, σὰν ἕναν ὑπέροχο Δάσκαλο.

Μὰ τὰ «Παράκαιρω» ὁ Παλαμῆς τὰ θέλει, καθὼς γαίνεται ἀπὸ τὸν περὶ ποδόλογο τοῦ διβλίον, οὐκ καὶ παρῶμερο καὶ βοηθητικὸ τῆς γενικώτερης μορφῆς τοῦ ἔργου του. Τὸ μάτι του βλέπει ἀνηγιότιστα καὶ μακρότερα. Ἦ φροντίδα του σέσσεται γιὰ πλάσματα πρὸ μεγάλων ἀντιστά καὶ μεγαλότεχνα. Εἶναι ὁ ἀέρας, ποὺ πνέει ἀπὸ τὰ βάθη μιᾶς ἄξιας θέλησης. Ἔχει γνῶση τῆς μέθοδός του. Τροχιλίζεται πάντα, ποσπαθεῖ καὶ δοκιμάζει ὅχι γιὰ σταμάτημα, μὰ γιὰ πέταμα πρὸ δοξασινοῦ.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀρχίζει καὶ τελιώνει μὲ διὰ
διαλογικὰ τραγοῦδια, ἕνα εἶδος πρόλογος κ' ἐπιλο-
γος, ὅπου ἐναρμόζονται οἱ ποδοσφαί καὶ μιλοῦνε.
ἡ ψυχὴ κ' ὁ μορσὴ τοῦ τραγοῦδιου ἡ Ἐμπνοὴ καὶ ὁ
Στίχος. Ἡ ἀγάπη ἐνώνει τὰ διὰ αὐτὰ στοιχεῖα,
ποὺ τὸ ἕνα συμπληρώνει τὸ ἄλλο, καὶ ποὺ χωρὶς τὸν
ἕνωτὰ τοὺς πλάσμα τῆς ποιητικῆς φαντασίας δὲν
μπορεῖ νὰ γεννηθῇ. Ἡ Ἐμπνοὴ σφιγμένη ἀπὸ τὸ
τέρας τοῦ Στίχου, μέσῃ σὲν πλάσσει ἀρχαλιὰ τοῦ.
δὲ παύεται μόνον καὶ ποιεῖ. Ἐργεῖται ὥρα ποὺ ἀ-
νασταίνεται, παραγίνεται. Μὰ ἐκεῖ ποὺ ὁρίζεται
ξεχασμένη, παραδομένη σὲ τὴν γλῶσσαν, ἡ ὁρμή τοῦ
καυτοῦ ποὺ ξεθεμελιώνει τὴν γῆν, τὴν ξαφρίζει.
Ἡ Ἐμπνοὴ τραῶει τὸ Στίχο. Τώρα τοῦ γίνεται
ἀπὸ ἀποταγικὴ, ὁρμή, τὸν παίρνει σκλάβον καὶ
τοῦ δέσνει νὰ τραγουδήσῃ τοὺς ἐπικούς μας και-
ρούς. Εἶναι ὁ ποιητὴς, ποὺ ξεκουρασμένος ἀπὸ τὴν
ἀλλοτρίαν, τωσφορὴ καὶ παθίαν λόγον τὴν «Παράκαι-
νον» ὁρᾶται καυτοῦσις ἡρωϊκὸν ἀνταγωνιστὸν
δρόμον. Ἡ ἐκατοστήσις τῆς Ἐπανόστασης τοῦ
21, τοῦ ζητᾷ ἕνα μνημεῖον. Θὰ τὸ ἐνώσῃ ἄσπες μὲ
τὴν πλάνην πορσὴ καὶ τὸ δέξιο πνεῦμα τοῦ «Καραι-
σκάκη», τὸ ἐπικὸ τραγοῦδι ποὺ ἀπὸ καιροῦ μᾶς ἀνάγ-

γαίλε; "Ὅπως καὶ ἂν εἶναι ἡ μεγαλοδοκίμη καὶ ἀμώ-
λευτη τοῦ Παλαμᾶ ὑμνωδία σὰ ἰδανικά τῆς Πατρι-
δας, θὰ σταθῇ στὶς μέρες μας ἀπὸ τὶς λίγες δικιο-
λογίες γιὰ τὴν τέχνη μέσα σὰ ἑκατὸ χρόνια τῆς
ὑπευλούτερης ἀστικῆς Ἑλλάδας. Ἡ καρδιά τοῦ
ποιητῆ δὲν παύει νὰ αἰσιάνεται πῶς

Τῶν αἰώνων ὁ αἰώνας
μάχη, πάλεμα, ἀγώνας.
Τῶν αἱμάτων ἡ στοράτα
καὶ παντοῦ δεσποτάτα.
Τὰ στοιχεῖα τὰ στοιχεῖα
νά τα ! Δύναμη, Βία,
καὶ Κατάκτηση. Τόλα.

Καὶ τὸ μάτι του δὲν μπορεῖ νὰ μὴ βλέπη

Πᾶνε, σπᾶν, οἱ ἄλυσσίδες
 μὰ ὅπου σπάνε—ἄλλες νά :
 Πάντα, σκλάβοι, σκοιινιά
 καὶ παντοῦ σταυρωτῆδες.

“Ενας νέος κόσμος χαράζει τελευταία μέσα στις ψυχές, πάσκει δολόενα να γίνη πραγματικότητα, δ-
που σκλάβοι, σκοιινιά και στωρωτηδες θα σβήσουνε
σαν όνειρα κακά, στο φώς της αγής, στο φώς αὐτο
που θάρθῃ και θα λούση τὴν ἀνθρώπινητα ὀχι ἀπὸ
ἔλεος κι ἀπὸ παραχώρηση φανταστικῆς δύναμης, μ’
ἀπὸ τὸ ἀκατάλυτο θάμα τῆς Ἐξέλιξης και τῆς Ἀ-
νάγκης. Καὶ τότες κάπνιου ἄλλου εἶδους Ἑμπνὴ
δ’ ἀγκαλιάση τὸ σίγχο γιὰ καινούρια πλάσματα. Τὰ
πλάσματα πὸν ὁ παλιός, γερασμένος κόσμος, δὲν τοὺς
δίνει ἄερα γι’ ἀνάσα, τόπο γιὰ στήριγμα, και πὸν
μονάχα οὐ μιὰ τέλεια κι ὀριστική κοινωνική δημο-
κρατική ἀναμόρφωση, ὀνειρεμένη μὲ τὸ Πνέμα, θα
μπορέσουνε νὰ ξεπηδήσουνε μέσα ἀπὸ τὸ Λόγο, πὸν αὐ-
τὸς εἶναι ἴδια ἡ πηγή τῆς λευτεριάς, πάντ’ ἀντιπόχτος
και πάντα μάστιγας. Κι ὅμως—ποὺς δὲν τὸ βλέ-
πει,—ἔρχονται στιγμὲς πὸν οἱ γύρω πσιωδρομὲς
και συντηρητικότητες τοῦ στέκονται:

Ἑοινίες καὶ Βαλκύνες !
Μὲ τὰ φεῖδια μαλλιά τους
τὸ στριγγὸ σφύρισμα τους
μασμοσώνει τὶς Λῆρες.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΒΑΛΑΒΑΝΗ

Στὸ γύλλο 17 (626) τοῦ «Νομῶ» σελίδα 241, γράγαμε πὺς ἔνα γύλλο τοῦ «Νομῶ» θὰν τὰφιερῶσουμε στὸν ποιητὴ Δ η μ ο σ θ ς η Β α λ α β ἄ ν η καὶ ζητήσαμε νὰ μᾶς στείλει, ὅποιος ἔχει, φωτογραφία τοῦ, βιογραφικὰ σημεῖωματα καὶ κανένα ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ. Ἔως τὴώρα μᾶς στείλανε, βιογραφικὰ σημεῖωματα πολῦτιμα, ὁ κ. Θεόδ. Σ. Δημόπουλος καὶ ὁ κ. Ἀλέκος Ν. Φοῖφας. Περιμένουμε κι ἄλλα, γιατί φρονοῦμε πὺ, ἡ νεοελληνικὴ γραμματολογία εἶχε χροῖς τὰφιερῶσει μερικὲς σελίδες τῆς στὸν ποιητὴ ποῦγραψε τὸν «Τάφος τοῦ κλέφτη» καὶ τόσ' ἄλλ' ἀκόμη διαλεχτὰ ποιήματα. Ὁ «Παρασός», ἦτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδας τοῦ Π. Ματαράγκα (1880) ἔχει ἕνα ὀλιγόστιχο βιογραφικὸ τοῦ σημείωμα καὶ τὰ ποιήματά του: «Ἐκεῖνη»—«Ἐλεγειὸν εἰς τὸν θάνατον νεονύμφου»—«Ὁ τάφος τοῦ κλέπτη (!)»—καὶ «Τὸ ὄνειρόν μου».

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ

«Κρυνώνω φριχτά», είπε ή γρηά, και κοίταξε γύρω τρομαγμένη. «Λές νάνε αυτός ό θάνατος, Ζέντερμπεργκ;»

Εξέτασε άκόμα μιá φορά τá πόδια της και κάθισε σέ μιá καρέκλα πλάι σιό κρεβάτι.

«Τό πιστεύεις;» ξαναρώτησε ή γρηά πιό επίμονα.

«Αυτό δέν μπορεί κανείς νά τό ξέρη», απάντησε ό Ζέντερμπεργκ και χωρίς νά σκέφτεται τίποτα ώριμένο τá μάτια του ύγρανέκανε τόσο πολύ, πού άναγκάστηκε νά τό σκουπίση μέ τό χέρι του.

Όλα τá αίσθήματα πού ένοιωθε τό πρωτό είχανε έξασπαστή, τώρα ένοιωθε μόνο τή μεγάλη θεβαιότητα τού θανάτου, πού δέ θά παρατήρη κανένα και πού ό καθένας τόν αισιάνεται σά μιá προειδοποίηση πρós τόν έαντί του τόν ίδιο, όσες φορές τόν άντιμώνει. Τώρα συναιστανότανε πολλή θανάσιμá πόσο άδικος και σκληρός είχε φανή στή γρηά και τούρθε ή ξαγνική επιθυμία νά τής πη κάτι προτιού πεθάνει. Έφραγγε μέσ σιό μυαλό του νά βρῃ κάτι άπό όσα είχε διαβάσει σχετικά, μά μόνο τή νεκρώσιμη ακολουθία θυμότανε—αυτή τήν ήξερε άπό έξω, γιατί τή διάβαζε όλοένα, όσες φορές ένοιωθε μιá πίεση και σκεπτότανε τήν άμαρτωλή ζωή του και τήν επικείμενη αλωνόνητα. Μά δέν τό βάσταγε ή καρδιά του νά πῃ, έστω και μέ τή σκέψη του, άμαρτωλή και τή γυναίκα του, όπως τούλεγε τόσο συχνά σά περασμένα. Δέν ήτανε βέβαια θρήσκα—δυστυχώς καθόλου, και ποτέ δέ θέλησε νά τόν ακολουθήση σιόν έσπερινό. Τού είχε μείνει όμως μιá πιστή σύζυγος σ' όλάκερη τή ζωή τους. Για τ' ότις ήταν γρηά σ' αυτό δέν έφταιγε βέβαια αυτή, ούτε και κανείς άλλος. Νά τής διαβάσει πάλι τίποτα δέν ήθελε, πολύ περισσότερο τώρα, επειδή ποτέ της δέν τής άρρεσε τό διάβασμα. Έσως νά τόν παρακαλούσε μονάχη της γι' αυτό και τότε μπορούσε γνσικά νά τό κάνει. Ένοιωθε μιάν ό ηγαλία μπροστά σιό θάνατο, πού δούλευε τώρα γιά νά καταστρέψη τή ζωή τής γυναίκας του. Έπειτα έα άλλο άκαθόριστο συναισθημα, τάχα πώς έπρεπε νά πεθάνη όπως ή ίδια τούχε θελήσει.

Έπρεπε όμως νά τής πῃ κάτι και σνλλογιζότανε τώρα τί ήτανε κείνο πού θάπρεπε νά πῃ. Τό μυσσοκόταδο άπλωνότανε όλοένα θαυύτερο μέσ σιόν κάμαρα, πού όλα ήτανε σιωπηλά. Η γρηά άνάσαινε τόσο σιγά, πού μόλις τήν άκούγανε οι άλλοι δυό πού καθόνονταν και περιμένανε τή στιγμή πού θάρχότανε ό θάνατος. Ό Γιόχαν είχε άνάψει τό τοιμπούκι του και καθότανε ύπομονητικά σέ μιá καρέκλα μπρός σιό τζάκι, ενῶ έθγαζε λίγο λίγο τόν καπνό άπό τό σιόμα του. Δέν άκουγότανε τίποτ' άλλο άπό τό τριζοκόπημα τού τοιμπούκιού και τό ιακτικ τού ρωλογισού, πού έκοβε σκληρά και μονότονα τή σιωπή, σά νάθελε κάθε του χτύπος ν' άντιστορίση κάτι γιά τήν άνθρώπινη ζωή, πού σέ κάθε δευτερόλεπτο σιμώνει και πιό κοντά σιό θάνατο. Γύρω άπό τό χαμηλό κρεβάτι, πού βρισκότανε πάνω σιή γωνιά, άπλωνότανε πηχτό σκοτάδι.—Ό Ζέντερμπεργκ μόνο μπορούσε κάπου κάπου νά βλέπη τά μάτια τής γρηάς νά

λαμπυρίζουνε, όσες φορές τ' άνογε, θέλοντας νά δῇ άν βρισκείται άκόμα σιή ζωή.

Όξω είχε άρχίσει πάλι νά χιονίζει.

Ό άνατολικός άνεμος έσπρωγγε μέ δυνατά κι' άπώματα γνσήματα τό χιόνι όλόσω πάνω σιήν πόρτα, πού τούρταζε πάνω σιá μάσκουλά της κι' άπό μιάν άνοιχτή χαρμάδα έμπαζε μέσα σιό δωμάτιο τόν κρύον άνέρα. Ό καιροδείχτης πάνω σιή σιέγη σιγίγλιαζε σά τόν πηγαίνανε δώθε κείθε τά χιτυήματα τού άνέρα κι' άπό τό παράθυρο φαινότανε, σάμπως ένα άσπρο, βαρύ σύννεφο νά περιζωνε τό σπίτι, θέλοντας νά τό θάψη κάτω άπό τούς πικνούς όγκους του.

Ξάγνον ή γρηά άνοιξε τá μάτια της κ' έκανε μιá κίνηση σά νάθελε νά μιλήση.

«Θές τίποτα;» ρώτησε ό Ζέντερμπεργκ κι' ό Γιόχαν έβγαλε τό τοιμπούκι άπό τό σιόμα του, γεμάτος περιέργεια, γιά ν' άκούση τί μπορούσε νάνε.

«Δέν πῃγε αλήθεια κανείς νά δῇ τή γελάδα», είπε ή γρηά μέ άδυνατισμένη γωνή.

Ό Γιόχαν σηκώθηκε άμέσως, χαρούμενος πού άκουσε και μιá ζωντανή κουθέντι μέσα σέ κείνη τή σιωπή πού δέν τολμούσε πρώτος αϊτός νά διακόψη.

«Μπορώ νά πάω», είπε, ενῶ καθάρισε σκεφτικός τό τοιμπούκι του και τούβαλε μέσ σιήν τσέπη του.

Κι' ό Ζέντερμπεργκ είχε σηκωθῇ, μά ξανακάθισε άμέσως, άφού ήθελε νά πῃ ή άλλος. Ό Γιόχαν πῃρε τό σιόμα του και πῃρε ως τήν πόρτα, πατώντας πάνω σις μύτες τών παπουτσιών του, τήν άνοιξε προσεχτικά κ' ύστερα τήν έκλεισε σιγά πίσω του.

Τά μάτια τής γρηάς κλείσανε πάλι. Η σκέψη γιά τή γελάδα, πού πάρα λίγο νά ξεχαστή γιά χιτύρι της, τήν ξέπνησε άπό τή νύκτα της, μά τώρα δέν είχε πῃ νά πῃ τίποτα.

«Δέν πρέπει νά ξεχνῷς, Ζέντερμπεργκ, νά τής δίνης κάπου-κάπου και λίγο αλάτι», μουρμούρισε.

Ό Ζέντερμπεργκ έγνεψε. Τό πρόσωπό του μόνο κουνήθηκε. Είχε σιγνείδισει σιή σιωπή και δέν ήθελε νά τή διακόψη. Κάπου-κάπου γύριζε νά δῇ τό πρόσωπο τής γυναίκας του, μῃν τύχη κ' είχε ερθῇ καμιά μεταβολή, μά δέν μπορούσε νά διακρίνη τίποτα. Τό μόνο πού μπορούσε νά δῇ ήταν πώς δέν είχε γτάσει άκόμα τό τέλος, επειδή σάλευε τά χείλη της, σά νά μιλούσε μέ τόν έαντί της.

Έτσι κάθισε κάμποσην ώρα χωρίς νά νοιώθῃ τίποτ' άλλο άπό ένα είδος έκπληξη γιά όλα κείνα πού τόσο ξαγνικά και άκαρτέρευτα τότε βρήκανε.

Ξάγνον ή γρηά άνοιξε και πάλι τά μάτια της κ' έκανε μιá κίνηση σά νά ζητούσε κάτι.

Ό Ζέντερμπεργκ πῃρησε όρθιος.

«Τί τρέχει;» ρώτησε.

«Τίποτα», μουρμούρισε ή γρηά, «τίποτα, μόνο πού είνε τόσο σκοτεινά».

Ό Ζέντερμπεργκ ένοιωσε ένα δυνατό πόνο, πού τήν προηγούμενη βραδιά τής είχε φερθῇ τόσο σκληρά, επειδή ήθελε ν' άνάγῃ λίγο φως.

Πῃρε νά βρῇ τά σιόμα κι' άναγε τή λάμπα, ενῶ έκανε τή σκέψη: Νά μῃν πεθάνῃ τουλάχιστο σιá σκοτεινά.

Ακούμπησε τή λάμπα σέ τρόπο πού νά μῃν πέφτῃ τό φως της σιá μάτια τής γυναίκας του και τέλος,

έτσι καθώς άκουμπούσε πάνω στο φτωχικό μαξιλάρι, περιτριγυρισμένο από τ' άροκάνιστα σανίδια και τὰ ελατόκλαδα, που σκεπάζανε όλάκερο τὸ φέρετρό μέσα στο μικρό κείνο χώρο.

Τώρα όμως ένοιωθε πάλι κάτι βαρὺ μέσα του, γιατί δὲν μπόρεσε νὰ δώση έναν άποχαιρετισμὸ στή γυναίκα του προτοῦ πεθάνη.

Καὶ μ' ὅλο πού τῆς είχε διαβάσει τὸ λόγο τοῦ θεοῦ μπροστά στο φέρετρό της κ' είχε μπλέξει τὸ ένα μὲ ἄλλο τὰ σκληρά της δάχτυλα πάνω στο στήθος της, τοῦ φαινότανε πὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν τῆς είχε πῆ τίποτα. Καὶ μ' ὅλο πού ὁ Γιόχαν στεκότανε ἀκόμα πλάι του, πλησίασε τὸ φέρετρο καὶ σιγίγοντας καὶ μὲ τὰ δυὸ του χέρια τὸ βιβλίο, σὰ νὰ θέλε μ' αὐτὸ νὰ βρῇ τρόπο γιὰ νὰ ἐκφράσῃ εὐκολοίτερον τὰ λόγια πού γύρευε, εἶπε: «Ήσουν ἡ γυναίκα μου τόσα καὶ τόσο χρόνια, σὺ μὴν στερῶνες τὸ κρεβάτι μου, σὺ μὴν ἐτοιμάζεις τὸ φαί μου, σὺ γέννησες τὰ παιδιά μου. Κοιμήσου τώρα ἡσυχῇ, γιατί γέρασες πιά καὶ γιατί ἀρκετὰ δούλεψες στή ζωὴ σου!»

Ύστερα γύρισε πίσω του, κοίταξε ἀπότομα τὸ Γιόχαν, γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ δείξῃ μιὰν ὁποια νᾶνε ἐκπλήξῃ, καὶ θῆκε σιγὰ μαζὶ του ἅπ' ὅξω, κλείνοντας τὴν πόρτα.

Σὰν μῆλκανε όμως κι' οἱ δυὸ μέσα στὴν κάμαρα, τότε πρωτόδε πὼς μιὰ θέση ἦταν ἀδειανή. Καὶ σιγίγοντας στο Γιόχαν εἶπε: «Δὲ θὰ μείνῃς δὴ πέρα ὥσπου νὰ μπορέσουμε νὰ θάψουμε τὴ γρηά;»

Ὁ Γιόχαν κοίταξε πλάγια του, ἔφτυσε χάμω, ξανακοίταξε λοξὰ τὸ Ζέντερυμπεργκ καὶ ρούφηξε κάποιες δυναιτὲς ρουφηξιὲς ἀπὸ τ' ἀναπόσπαστο τοιμοῦκι του, πού κρεμότανε πάντα στο στόμα του. Συνειδησιμένος όμως νὰ ὑποχωρῇ πάντα καὶ στοὺς ἄλλους μπροστά, ἀπάντησε: «Ναί, δὲν μπορεῖ δέδαιε νὰ γίνῃ διαφορετικά.»

Ὁ Ζέντερυμπεργκ τὸν εὐχαρίστησε, γιατί σκεφτότανε ὅτι εἶχε πεῖ ἡ γρηά τὴν προηγούμενη μέρα: Εἶνε τόσο φοβερὸ νὰ μένῃ κανεὶς ὁλομόναχος!

Μετάφρ. ΛΕΟΝΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ

Φίλε «Νουμά»,

Ἀπὸ ἓνα Βασιλικὸ διάταγμα κατάντησε νὰ μὴν ἔχουμε κανένα εἰδὸς ἀκοπώτερο. Κατάντησε νὰ φυτρώνουν ὥπως τὸ σπανάκι ἢ τὰ γαϊδουράγκαθα. Ἔτσι κῆ δημοτικὴ γλῶσσα γλύστερησε τὸ κατῶφλι τοῦ σχολιοῦ. Ἀπλὸ ἀπτό κέφαλο. Τὸ δύσκολο εἶναι ἡ ἐ φ α ρ μ ο γ ῆ καὶ θαρρῶ ὁ Ρουσὼ νᾶταν ποῦ κοπανοῦσε ἀκούραστα — στο ἔσπρι ντὲ λονά, ὅσο θυμάμαι — πὼς τὸ λαοβοτσάκισμα σοφῶν νόμων θᾶπρεπε νὰ τὸ ζητήσουνε στή κακὴ ἐφαρμογὴ τους καὶ στοὺς ἐφαρμοστές τους ποῦναι χειρότεροι. Ἡ παρατήρησι ἀπὸ δικαιώνεται καθημερινὰ ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ θὰ τὸ πεθυμῶσαμε νὰ τὴ προσέξουν πολὺ, οἱ Ἐκπαιδευτικοί, στο μεγάλο ζήτημα «τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ὁμιλουμένης εἰς τὰ δημοτικὰ σχολία». Δὲ λέω τίποτε νέο, ἀν πῶ πὼς ὅσο κιὰν χρειαστήκαν στο τελευταῖο τύπωμα τοῦ βιβλίου, καινούρια στοιχεῖα, ἡ ψυχὴ τοῦ σχολιοῦ, ποῦναι ὁ δάσκαλος, κ' ἡ ψυχὴ τοῦ βιβλίου ποῦναι

ὁ συγγραφέας, μείνανε οἱ ἴδιοι, ἀφτοί, ἀφτῶτατοι. Γιὰ νὰ δοῦμε ὅτι πεθυμήσαμε χρειάζεται γενικὸ ἄλλαγμα — ἔχι μασκάρεμα — στή διπλῇ ἀπὸ τὴν ψυχὴ πού μένει ἀκόμα «κλασικὴ» ἁλλοιώτικα θ' ἀναγκαστοῦμε νὰ ποῦμε κῆμεῖς «κορακιστί» «μὴδὲν εἰς τὸ πηλίκον».

ΝΟΥΜΑΔΙΚΟΣ

**

ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αξιότιμοι κύριοι Διευθυντὴ καὶ Ἐκκ. τῆ τοῦ «Νουμά».

Ὁ κ. Α. Κουκούλας στο γράμμα πού δημοσίευσε στο φυλλάδιο 16 (1919) σελ. 260 τοῦ «Νουμά» γράφει γιὰ τὴ μετάφρασί μου τῆς «Χιονιάς» τοῦ Γ' κεί-ερωτάμ. Λοιπὸν ἀπαντῶ στὸν κ. Α. Κ.

Τὴ μετάφρασί τῆς «Χιονιάς» ἔκαμα πρῶτος καὶ ἀναγγέλλω τὴ δημοσίευσί τῆς στο «Βομὸ» δέκα μέρες πρὶν ἀρχίσει ὁ κ. Α. Κ. Ὅμως ὁ κ. Α. Κ. μόλις εἶδε τὴν ἀγγελία βιάστηκε νὰ μεταφράσῃ καὶ κείνος γιὰ νὰ μὲ προλάβει.(*) Δὲν τὸ κατάφερε, γιατί ἡ δική μου δημοσιεύτηκε ὁλόκληρη πρὶν δεκαπέντε μέρες στὸν εἰκοσασέλιδο «Βομὸ», ἐνῶ ὁ κ. Α. Κ. ἀκόμα ἔξακολουθεῖ. Ἡ ἐκφράσι «Χιονισμένος Χειμῶνας» δὲ θὰ πεῖ τίποτα ρωμαϊκά, ἐνῶ ἡ λέξι «Χιονιά» εἶνε δημοτικὴ καὶ σημαίνει βαρὺ χειμῶνα μὲ χιόνια, γι' αὐτὸ τὴν προτίμησα. Ὅμως ὁ κ. Α. Κ. δὲ σκοτίζεται ἀν οἱ λέξεις του ἔχουν ἔννοια, ἀφοῦ μεταχειρίζεται πολλὰ χωρὶς σημασία, λ. χ. χιοναλέτρι, δερνάμενο χιόνι κλπ. Τὸ ἀρμὴ μεταφράζω ὅπου πρέπει φτωχός, λ. χ. ὁ φτωχὸς Γιόχαν, arme Johann πού μοῦ τ' ἀντιγράφει ὁ κ. Α. Κ. — Δέρμα θὰ πεῖ καὶ ποδιὰ, π. χ. δέρμα ἀρκούδας, κουναδιοῦ κλπ. — Pfahl ἔκεί σημαίνει κάγκελο πού εἶναι κι' αὐτὸ ἓνα κομμάτι ξύλο.

Ξέρω κατὰβαθα ἑλληνικὰ καὶ γερμανικὰ καὶ μπορῶ χρόνια νὰ δασκαλέω τὸν κ. Α. Κ. πού δὲ γνωρίζει καὶ πρέπει νὰ μάθῃ πὼς Hügel θὰ πεῖ λόφος καὶ ὄχι βουνόπλαγιά, Ebene πεδιάδα καὶ ὄχι λιγ-καδιά, ungeduldig ἀνυπόμονος καὶ ὄχι ἀνήσυχος, vermauern ἀποκλείνω μὲ τοῖχο (χιόνι) καὶ ὄχι σκε-βρώνω, eingeschneit sein μένω ἀποκλεισμένος ἀπὸ χιόνι καὶ ὄχι χιονίζει, Hinein thun βάζω μέσα καὶ ὄχι ἐτοιμάζω, κι' ἄλλα χιλιάδες πού ἀν τὰ σωριάσω θὰ κουκουλώνουνταν γιὰ πάντα ὁ κ. Κουκούλας. Φανερὸ καὶ στὸν πιὸ ἀλάτεχο πόσο στο δεύτερο καὶ τρίτο μέρος ὁ κ. Α. Κ. διορθώνει τὴ μετάφρασί του, ἡ αἰτία πὼς ἀντιγράφει τὴ δική μου, ἐνῶ στο πρῶτο εἶνε ἀφισιμένος στῆς δυνάμεις του.

Ὁ κ. Α. Κ. δὲ μπορεῖ γερμανικὰ νὰ ξεχωρίσει κι' ἀνακατῶναι τοὺς ἐνικούς καὶ τοὺς πληθυντικούς, τοὺς ἐνεστώτες, τοὺς παρατατικούς κι' ἀόριστους, ἔτσι οἱ δύστηχοί του ἀναγνῶνται δὲν ἔχουν ἔννοια ἀριθμοῦ καὶ χρόνου.

«Ἐπίπονη ἡσυχία» θὰ πεῖ ἐκεῖνο πού ἀνάλόγ του εἶνε τὸ γαλλικὸ silence pénible πού τὸ μεταχειρίζονται ὅλοι οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς. Αὐτοὺς δὲ θὰ τοὺς γνωρίζει ὁ κ. Α. Κ. γιατί ὅλη ἡ φιλολογικὴ πηγὴ του εἶναι τὰ τριαντάλεφα λαϊκὰ τομάρια τῆς Universal Bibliothek ἀπ' ὅπου μεταφράζει ὅπως τύχει.

* Ἀθήνα 15)1919.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

* Σημ. τὸ «Νουμά» Βεβαιώνουμε τὸν κ. Α. Γαλιούρη πὼς ὁ κ. Α. Κουκούλας εἶχε ἐτοιμὴ τὴ μετάφρασί του ἓνα μῆνα πρὶν ἀναγγελθεῖ ἡ μετάφρασί ἡ δική του.